

Tystnad och tystande

av Bengt-Åke Wennberg

Vi är i dagarna överösta av nyheter om Johan Persson och Martin Schibbye. Den stora upprördheten handlar om hur de blivit förhörda, torterade, skenavrättade och tvingade att hyckla och ljuga framför kamerorna. Det har till och med fabricerats en "falsk" video om deras handlande. Förfarandet är förstås upprörande men inte ovanligt.

Under medeltiden var det vanligt att ställa folk vid skampålen och misskreditera dem. I vår tid görs denna typ av åtgärder regelmässigt. Amerikanare, israeler, ryssar, kubaner, kineser etc. Alla gör de likadant. Det är hemskt och avskyvärt men varför den stora upprördheten?

Jag tolkar "drevet" som massmedias önskan att åka snålskjuts på den etiopiska regeringens dåliga rykte. Det finns emellertid en risk att massmedia skjuter sig i foten. Den etiopiske ambassadören konstaterade att de två brutit mot etiopisk lag och straffats enligt statens rättssystem. De hade olagligen tagit sig in i landet och de hade fraterniserat med ett terroristiskt nätverk som av staten uppfattades som kriminellt. Det etiopiska rättssystemet fungerade väl. De dömdes och bestraffades helt kor-

rekt. Fabricerade bevis använder man sig inte av. Det är inget att säga om det.

Lyssnar man på vad några av de i Uppdrag Granskning intervjuade och goda svenska medborgarna i Forserum tycker om somalierna så säger de egentligen samma sak. De vill ha ordning i Sverige. Illegala invandrare skall inte vara här, Särskilt inte dom som slagit sig i lag med kriminella. Utvisa dom gärna om detta kan bevisas.

Hemska, ogrundade och skrämmande tankar och åsikter framförda av vanliga svenskar som man talar med "på gatan". Att propaganda både i Sverige och Etiopien – och i övriga världen också – knyter an till, och drar nytta av sådana fördomar, är inte förvånande. Att så är fallet är känt sedan länge och borde därför inte väcka överdriven harm och uppståndelse.

Jag tror emellertid att det finns ett djupare folkligt sentiment i "drevet" som delvis belyses av [Lisbeth Rydén i hennes blogg om polisens interna takhöjd](#). Tystandet och tystnaden härleds enligt polisförbundets ordförande Lena Nitz till ledarskap och kultur. Jag menar att detta också är andemeningen bakom den svenska massmediala kampanjen mot Etiopien. Man vill visa att det är ledningen som är korrumpierad.

Lisbeth ifrågasätter detta. Hon menar, som jag, att tystandet inte är ett lokalt fenomen. Det lönar sig dåligt att peka finger åt den ena eller andra verksamheten eller ledaren. Vi möter här ett allmänmänskligt problem som gör att kunniga och engagerade människor tystas och tystnar eller tvingas ljuga och hyckla inför kamerorna. De fås till detta – inte bara av ledningen – utan av sin omvärld, kamrater, vänner, familjer och medborgare. Få har fått den moraliska styrka som Johan och Martin har visat. De flesta viker sig och jamar med. Det är därför meningslöst att skylla på ledningen – det är något annat. Kanske något mycket värre och djupare.

Jag uppfattar det så att vi harmas över att Johan och Martin **tvingas** att hyckla och ljuga. Att de, som personer, luras att visa sig från en ofördelaktig sida. Att de måste säga sådant som inte är sant. Att de inte är respekterade för sina egna åsikter och att dessa åsikter inte tas på allvar.

Om jag accepterar att det är just detta som jag harmas över så är jag tillbaka i Polisen och i alla andra verksamheter där tystnaden breder ut sig. Människor riskerar visserligen inte där att bli torterade eller avrättade.

Det rapporteras emellertid att man – om man säger sin åsikt – riskerar att frysas ut, få sämre karriärutveckling, riskerar att omplaceras och riskerar att få en sämre löneutveckling. Det kanske är lika illa – men är det verkligen ledningens fel? Exemplet Etiopien visar att det kanske inte heller kan regleras av det regel- och rättssystem som är godkänt och inarbetat. Det är en moralisk fråga.

En av mina goda vänner José Luis Ramírez skriver i ett mail till mig att vi står inför en dramatisk förändring i synen på individen. Individen är i vår tid inte längre en individ. Hon/han är en person. Hon/han söker anseende som den person hon är. Hennes åsikter måste respekteras och måste få uttryckas fritt utan hämningar. Ingen skall tala om vad hon/han skall tycka. Men vad händer när åsikter, duglighet, dygd och personlighet blandas samman i alla våra andras huvuden?

På medeltiden kunde man utan svårighet referera till att olika sjukdomar hängde samman med stjärnornas position på himlen. Det var en väl etablerad sanning. Om någon i vår tid skulle uttala en sådan åsikt skulle denne genast uppfattas som korkad, obildad och inkompetent.

Att i dag påstå att tystandet och tystnaden kan vara en konsekvens av ledningens åtgärder kan visa sig vara en lika stor fördom och lika överhäftigt som att tystnaden beror av planeten Merkurius ställning på himlavalvet. Det kan mycket väl hända att detta om några år inte längre är en etablerad sanning.

Är man klok så inser man det. Men man är fången i det samtalsmönster som skapats och som blir begripligt. Vill man uttala sig vid sidan av det blir man inte förstådd och kanske till och med till-ingen-förklarad. Har man inget att säga inom den existerande tankefiguren så måste man ju vara tyst. Då är det bara de naiva dumsnutarna som vågar uttala sig.

När skall vi fatta att det är vårt språkbruk det handlar om? Det händer först när vi i våra egna samtal med varandra ställer oss den fråga som Lisbeth ställer. Tänk om vi rejält behöver tänka över vad som sägs och hur det sägs. Vad är tystat i dina sociala kontexter?

Referenser

Rydén L (2012): Endast poliser som är rädda?. Bloggen en gott arbetsliv.

<http://gottarbetsliv.se/endast-poliser-som-ar-radda/>